

ODGOVORNOST U SPORTU - NEKA (SPORNA) PITANJA

HRVOJE KAČER

Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet, Split, Hrvatska
E-pošta: hrvojekacer5@yahoo.com

Sažetak Sportsko pravo je relativno nova, ali vrlo bitna grana prava. Bitno je zaštititi sportaše koji se sportom bave na amaterskoj razini i na profesionalnoj razini jedno od drugoga, ali i od trećih strana. Ovaj rad analizira neka pravna pitanja odgovornosti u sportu, prvenstveno o vrstama odgovornosti u sportskom pravu.

Ključne riječi:

šteta,
štetna
radnja,
odgovornost,
regulativa,
sportsko
pravo

LIABILITY IN SPORT – (SOME) LEGAL ISSUES

HRVOJE KAČER

University of Split, Faculty of Law, Split, Croatia
E-mail: hrvojekacer5@yahoo.com

Keywords:
damage,
harmful
action,
responsibility,
regulations,
sports law

Abstract Sports law is a relatively new but very important branch of the law. It is essential to protect athletes at the amateur level and at the professional level from each other, as well as from the third parties. This paper analyzes some legal issues of the liability in sport, primarily about types of responsibilities in sports law.

ODGOVORNOST V ŠPORTU - NEKATERA (SPORNA) VPRAŠANJA

HRVOJE KAČER

Univerza v Splitu, Pravna fakulteta, Split, Hrvaška
E-pošta: hrvojekacer5@yahoo.com

Povzetek Športno pravo je razmeroma novo, a zelo pomembno področje prava. Pomembno je zaščititi športnike, ki se ukvarjajo s športom na amaterskih ravni, in tiste, ki se profesionalno ukvarjajo s športom in tudi od tretjih oseb. To delo analizira nekatera pravna vprašanja odgovornosti v športu, predvsem o vrstah odgovornosti v športnem pravu.

Ključne besede:

škoda,
škodljivo
ravljanje,
odgovornost,
predpisi,
športno
pravo

1 Uvod

Kada se dobro promisli, čak i analizira, jedno od najtežih pitanja za autore pravnih tekstova je svakako pitanje koju temu odabrati i koje argumente ponuditi na okolnost zaključka da je to valjan odabir. Naravno, ne bi bilo prihvatljivo koristiti argument prema kojemu je nečim se baviti lakše (pa se to bira) a nečim drugim teže (pa se to ne bira). Mislimo isključivo na ozbiljne argumente, argumente koji su vjerodostojni u svakoj valjanoj znanstvenoj elaboraciji. Ako tako postavimo stvari možemo krenuti korak dalje i vidjeti, u krajnjoj liniji, što odabrati za temu ukoliko nam, naravno, uopće pripada to pravo na odabir.

Dosta drukčija situacija za autora teksta, koja može biti jednako tako teška, a ponekad čak i još teža, je ona u kojoj se dobije neku temu kao zadatak, nakon čega je, kao prvi zadatak (slično prethodnom pitanju), potrebno valjano argumentirati je li to stvarno tema vrijedna temeljite znanstvene analize ili je pak, kao suprotnost navedenome, to nekakva banalna tema vrijedna možda samo laičke rasprave uz kavu ili neko drugo piće. U ovoj drugoj opciji odgovorna osoba ima obvezu upoznati davatelja naloga sa svojim zaključkom i predložiti odgovarajuće promjene. U ovom našem konkretnom slučaju zadana je tema odgovornosti sportskom pravu, uz ostavljanje dosta slobode koliko se temeljito i kako smije i mora pristupiti obradi. To znači da prostor i vrijeme ni u kojem slučaju ne dopuštaju temeljitu analizu baš svake pojedine vrste odgovornosti u sportskom pravu, nego se treba ograničiti na načelno nabranjanje i prikaz stanja (na neki način otvaranje problema), te stvarno temeljito raspravu u odnosu na jednu (ili više) pojedinačno izdvojenu odgovornost unutar sportskog prava.

Ako želimo u svijetlu navedenoga sagledati ovu zadanu temu onda je prvi zaključak koji se nameće da je cjelokupno sportsko pravo kao jako mlada grana prava (Perić, 1988: 190 i dalje). Zapravo jako insuficijentno kako pravnim normama, tako i praksom, kako znanstvenim, tako i stručnim radovima. Unutar te osnovne i načelne ocjene slijedi ona druga, prema kojoj unutar ukupnog korpusa sportskog prava zapravo jako nedostaju znanstveni i stručni tekstovi koji se bave nekom (bilo kojom) vrstom odgovornosti unutar onoga što nazivamo sportskim pravom. Posljedično, naravno, još više nedostaju one uže podjele (i potankosti sa njima povezane) koje slijede. Potpuno smo sigurni da je opće poznato da postoje različite pravne odgovornosti u sportskom pravu, od a) moralne, b) stegovne, c) prekršajne, d) kaznenopravne, e) doping odgovornosti pa sve do (ili počevši od) one koja je

najčešća i naziva se f) građanskopravnom. Važno je napomenuti da podjele kao što je ova navedena nisu takve da su samima sebi svrha, nego za vlastito postojanje imaju itekako valjane razloge, razloge koji se u osnovi svode na međusobne različitosti. Pored postojanja više vrsta odgovornosti užasno je važno naglasiti i njihov međusobni odnos, a posebno koliko i da li neka odgovornost samim svojim postojanjem zahtjeva ili isključuje neku drugu odgovornost.

Obzirom na ograničenja prostorom koja objektivno postoje u ovom tekstu ćemo pokušati nabrojiti vrste odgovornosti i definirati ih, uz naznaku da li se međusobno isključuju ili eventualno uvjetuju¹, te više o onoj osnovnoj građanskopravnoj.

U radu ćemo rabiti standardne znanstvenoistraživačke metode, posebno deduktivnu, induktivnu, povijesnu i usporednopravnu, pri čemu je temeljna hipoteza da postoji više vrsta odgovornosti u sportu koje se međusobno niti uvjetuju niti isključuju, uz moguće iznimke od tog pravila i primjenu pravila prema kojemu se iznimke (uvijek) usko tumače (Stojčević & Romac, 1984: 158).

2 Pravna vrela

Po riječima mnogih autora (sa kojima smo potpuno suglasni) upravo dio znanstvenih i stručnih radova u kojima se nabrajaju pravni izvori predstavlja apsolutno najjednostavniji dio svakog znanstvenog ili stručnog teksta², dio koji (možda) pati od (formalne) uniformiranosti, ali je jednako tako dio koji će se oko iste stvari, kod različitih autora, vjerojatno najmanje sadržajno ili suštinski razlikovati. Već na početku svakog nabiranja pravnih izvora koji se događa nakon 1.7.2013, svatko mora krenuti od konstatiranja činjenice da je ulaskom i punopravnim članstvom u EU Republika Hrvatska dospjela u situaciju da su na snazi dvije, apsolutno jednako vrijedne i istinite, teze. Prva je da je svo europsko pravo istodobno i hrvatsko pravo, druga je da je hrvatsko pravo istodobno i europsko pravo. Naravno, to, na odgovarajući način, vrijedi i za sve druge države članice EU. Nakon te konstatacije i isključivo u njezinom okviru, možemo slobodno prijeći na uobičajeno nabiranje pravnih izvora, pri čemu tu mislimo na izvore u izvanjskom ili formalnom smislu, dakle na pojavne oblike različitih pravnih normi (Klarić & Vedriš, 2008: 16). Tu je

¹ Potrebno je posebno izdvojiti tzv. prethodno pitanje.

² Unatoč tome što taj dio često nije izdvojen u samom tekstu (kao što jest npr. u ovom) ipak ga svi tekstovi, u manjoj ili većoj mjeri odnosno opsegu, sadrže ili bi ga barem morali sadržavati.

početak svakako Ustav Republike Hrvatske³ za koji jako volimo kazati (makar smo uglavnom potpuno svjesni da to nije točno) da iznad njega ništa ne postoji. Naime, treba stvarno biti potpuno izvan prostora i vremena da bi povjerovali u to da će se međunarodni ugovori, koji su po pravnoj snazi između Ustava i zakona, mijenjati ako je u njima nešto što nije u redu. Nasuprot tome potpuno je jasno i postoje bjelodani praktični dokazi da smo mi (naš) Ustav spremno mijenjali za potrebe nekih međunarodnih ugovora. Konačno, to je i potpuno prirodno i logično kad se zna da smo mi država od niti 5 milijuna stanovnika, bez posebne (iznad očekivane za taj broj stanovnika) političke ili druge snage, pa je stvarno nezamislivo da bi se stranke nekog međunarodnog ugovora odlučile isti mijenjati da bi ga uskladili npr. sa (Hrvatskim) Ustavom.

Nakon Ustava pravni izvor su međunarodni ugovori. Ustav propisuje da oni imaju pravnu snagu iznad zakona, a ispod Ustava (Bačić, 2018: 98)⁴, a tu kao primjer možemo navesti tzv. Bijelu knjigu⁵, Svjetski antidoping kodeks⁶, Lisabonski sporazum itd. (Bačić & Bačić 2010: 251 i dalje). Jako je značajno naglasiti da hijerarhija u stvarnosti može biti bitno drukčija, ovisno u prvom redu o tome o kojoj se državi *in concreto* radi. Naime, potpuno je suštinski različito kada promjenu u nekom međunarodnom ugovoru zahtijeva SAD kao najjača svjetska sila ili ako to traži Republika Hrvatska kao najmlađa članica EU ili neka država koja nije u EU, a to bi svakako htjela biti i zato je, po naravi stvari, jako sklona „osluškvati“ što drugi misle prije zauzimanja vlastitog stava.

Glede zakona svaki, baš svaki zakon (a to se *per analogiam* odnosi i na druge razine pravnih normi) koji se bavi pitanjem odgovornosti ima značenje pravnog izvora. To uključuje ne samo one pravne norme koje se bave odgovornošću u supstancijalnom smislu i značenju, nego i one koje propisuju formu ili način postupanja. U svojoj

³ Ustav Republike Hrvatske (»Narodne novine«, 56/90., 135/97., 8/98. - pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. - pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. - pročišćeni tekst, 55/01. 76/10 – promjena Ustava, 85/10. - pročišćeni tekst, 5/14 - nastavno: Ustav).

⁴ Pri tome je prava šteta što Ustavni sud Republike Hrvatske ustrajno izbjegava (odbija) ispitivati ustavnost međunarodnih ugovora. Sa druge strane, to je jasan dokaz prave ili stvarne hijerarhije koja nikako ne odgovara onoj formalnoj.

⁵ White Paper on Sport, Commission of the European Communities | Brussels, 11.07.2007 COM(2007) 391 final White Paper on Sport (presented by the Commission){SEC(2007) 932}{SEC(2007) 934}{SEC(2007) 935}{SEC(2007) 936}.

⁶ World Anti-doping Code (nastavno: CODE ili CODE 2015). Vidjeti na: www.wada-ama.org. Treba naglasiti kako je u Republici Hrvatskoj u nakladi nacionalne anti – doping agencije (Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping - www.antidoping-hzta.hr) izdan hrvatski prijevod tog kodeksa čiji je nakladnik inače World Anti-doping Agency. Pored službenog teksta tu je i kratak komentar.

ukzupnosti to je praktično nepregledna lista na kojoj kao moguće najvažnije izdvojiti (od procesnih) Zakon o parničnom postupku⁷, Zakon o kaznenom postupku⁸, Prekršajni zakon⁹, čak i kao poseban raritet Pravna pravila bivšeg Zakona o izvanparničnom postupku iz 1934.¹⁰, a od onih supstancijalnih kao što su Zakon o obveznim odnosima¹¹ i Kazneni zakon¹² koji i te kako sadrže potrebne pravne norme i Zakon o sportu¹³ kojih ih, nažalost, gotovo i ne sadrži (one koje postoje i nisu baš „najsretnije“, one koje nedostaju su još veći problem).

Posebnu kategoriju pravnih izvora predstavljaju pravne norme podzakonske snage, kojih je po naravi stvari¹⁴ u sportskom pravu daleko više nego u bilo kojoj drugoj pravnoj grani.

⁷ Zakon o parničnom postupku: Narodne novine br. 148/11 – pročišćeni tekst). Pročišćeni tekst Zakona o parničnom postupku obuhvaća Zakon o parničnom postupku, objavljen u SL SFRJ, br. 4/77. i 36/77. (ispr.) te njegove izmjene i dopune objavljene u SL SFRJ, br. 6/80., 36/80., 43/82., 69/82., 58/84., 74/87., 57/89., 20/90., 27/90. i 35/91., Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 53/91. (stupio na snagu 8. listopada 1991.), Zakon o izmjenama Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 91/92. (stupio na snagu 8. siječnja 1993.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 112/99. (stupio na snagu 6. studenoga 1999.), članak 50. Zakona o arbitraži, objavljen u Narodne novine, br. 88/01. (stupio na snagu 19. listopada 2001.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen Narodne novine, br. 117/03. (stupio na snagu 1. prosinca 2003.), članak 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, objavljen u Narodne novine, br. 88/05. (stupio na snagu 28. srpnja 2005.), Odluku USRH, br. U-I-1569/04. i dr., objavljena u Narodne novine, br. 2/07. i 96/08., Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 84/08. (stupio na snagu 1. listopada 2008., osim odredbe čl. 49. koja stupa na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju), ispravak Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 123/08.) te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, objavljen u Narodne novine, br. 57/11. (stupio na snagu 2. lipnja 2011., osim odredbi čl. 14., čl. 29. u dijelu koji se odnosi na Europski sud i čl. 49. koje stupaju na snagu na dan prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju), 25/13, 70/19.- nastavno: ZPP ili Zakon o parničnom postupku.

⁸ Zakon o kaznenom postupku: Narodne novine br. 121/11 – pročišćeni tekst. (Pročišćeni tekst Zakona o kaznenom postupku obuhvaća Zakon o kaznenom postupku »Narodne novine«, br. 152/08.) te njegove izmjene i dopune objavljene u »Narodnim novinama«, br. 76/09. i 80/11. u kojima je naznačeno njihovo vrijeme stupanja na snagu) 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17., 126/19.-nastavno: ZKP ili Zakon o kaznenom postupku.

⁹ Prekršajni zakon (Narodne novine, br. 107/07., 39/13., 157/13. 110/15. i 70/17., 118/18) – nastavno: PZ ili Prekršajni zakon.

¹⁰ Zakon o izvanparničnom postupku, Službene novine Kraljevine Jugoslavije 45/34, Zakon o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941. godine (NN 73/91) – nastavno: ZIP34. ili Zakon o izvanparničnom postupku. Stvarno u 21-om stojeću, u državi koja vjerojatno drži svjetski rekord po broju donesenih propisa u jedinici vremena, djeluje nemoguće da su dvije države preuzimale ista pravna pravila i da prva nije uspjela donijeti zakon u 45 godina, a druga u gotovo 30. SAPIENTI SAT !!!!

¹¹ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15, 29/18) - nastavno: Zakon o obveznim odnosi Zakon o obveznim odnosima ili ZOO.

¹² Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. – ispravak, 101/17. i 118/18., 126/19) – nastavno: Kazneni zakon ili KZ.

¹³ Zakon o sportu (Narodne novine, br. 71/06., 124/10., 124/11., 86/12., 94/13., 85/15. i 19/16. – ispravak, 98/19.-nastavno: ZOS ili Zakon o sportu. Iako je prošlo dosta vremena od kada smo ovaj podatak prvi put iznijelo u javnosti i tim ga kritizirali, do danas se kod jedinog hrvatskog službenog glasila ništa nije promijenilo odnosno popravilo. Naime, kada se u tražilicu upiše Zakon o sportu i nakon toga Zakon o športu još uvijek se pokazuju potpuno različiti podaci, što djeluje nevjerojatno, a svakako je neprofesionalno i neozbiljno.

¹⁴ Zato što se veliki dio pravnih norma u sportu svodi na ono što predstavlja tzv. nedržavno ili autonomno pravo na raznim razinama, od domaće do međunarodne odnosno globalne.

Apsolutno posebno značenje imaju odluke Europskog suda za ljudska prava i općenito (barem za područje država članica EU) *acquis communautaire* koje tome tumačenju daje (zasluženi) prioritet. *Acquis communautaire* je u nešto različitoj ulozi ukoliko država (još) nije članica EU, ali je ta razlika ipak u pravilu mala ako se radi o državi koja je svoju volju i želju pokazala ulaskom u pretpristupni postupak i potpisivanjem odgovarajućih akata s tim u svezi (jer postupak prilagodbe ne započinje formalnim članstvom, nego seže daleko u pretpristupno razdoblje).

Općenito su sudska praksa (argumentom snage i snagom argumenta) i pravna znanost (snagom argumenta), svaki na svoj način, pravni izvori svakog prava, pa tako i sportskog prava. Moguće je braniti zaključak da je značenje tih izvora tim veće što je pravna grana mlađa odnosno nerazvijenija, što je (još uvijek) slučaj sa sportskim pravom.

Unutar sudske prakse kao izvora prava *sui generis* treba posebno istaknuti i Europski sud za ljudska prava¹⁵ čije odluke dosljedno provode hrvatski sudovi, uključujući i Ustavni sud Republike Hrvatske. Primjera za uvođenje novota tim putem (koji praktično zaobilazi hrvatskog zakonodavca) ima veliki broj, od prava legitimnog očekivanja (sa primjenom na sve koji donose bilo kakve odluke, ali ipak najviše na upravna tijela svih razina) do tzv. *Maresti case*¹⁶ koji je donio pravu malu revoluciju u međusobnom odnosu odluka u prekršajnom postupku na kasniji kazneni postupak.

Ovaj tekst u svojem fokusu ima hrvatsko pravo, ali je lako primjenjiv na bilo koje drugo strano pravo obzirom Zakon o međunarodnom privatnom pravu¹⁷ i mogućnost odgovarajuće primjene na bilo koje strano pravo ukoliko nije mjerodavno ono hrvatsko.

¹⁵ Europski sud za ljudska prava čije sjedište je Strasbourgu Francuskoj. (engl. European Court of Human Rights Strasbourg, franc. Cour européenne des droits de l'homme Strasbourg).

¹⁶ Radi se o predmetu Maresti protiv Hrvatske (broj zahtjeva 55759/07) u kojem je donesena presuda u korist tužitelja koji je tvrdio da je pravomoćno osuđen u prekršajnom postupku i da mu se za suštinski istu stvar ne smije (osim iznimno, pod jako strogim uvjetima) suditi pred kaznenim sudom. Cijela presuda se nalazi na www.pravosudje.hr.

¹⁷ Zakon o međunarodnom privatnom pravu (Narodne novine, br. 101/17.) – nastavno: ZMPP ili Zakon o međunarodnom privatnom pravu.

3 Da li se razne vrste odgovornosti međusobno uvjetuju i/ili isključuju

Unatoč tome što je u prethodnih (najmanje) deset godina hrvatsko sportsko pravo stvarno jako napredovalo još uvijek su brojne teme koje ili nisu uopće obrađene ili su nedostavno obrađene (za što mogu postojati razni više ili manje opravdani razlozi). Tako u domaćoj literaturi nismo naišli na tekst koji bi (manje ili više opširno, manje ili više znanstveno, manje ili više konkretno) jasno nabrojio razne vrste odgovornosti u sportskom pravu, da i ne govorimo otvorio raspravu o njihovom međusobnom odnosu. Ovaj tekst ima ambiciju tu prazninu najprije konstatirati, a nakon toga i početi sa popunjavanjem.

Kako smo već naveli, u ovom trenutku, prema našem mišljenju, postoje (barem) slijedeće vrste odgovornosti (svakako uz mogućnosti ne samo širenja nego i podjela po raznim kriterijima):

a) moralna

Moral je kategorija koja može, ali i ne mora biti pravno relevantna. Pravno relevantna postaje samo ako je takvom odredi propis, kao što je npr. u Zakonu o obveznim odnosima slučaj kod definicije ništetnosti. Međutim, ako tako nešto ne postoji onda moral ostaje samo nepravna kategorija. Za područje sporta je moralna odgovornost iznimno važna i značajna kao i za druga pravna područja.

b) stegovna

Stegovna odgovornost je odgovornost koja se u pravilu propisuje internim aktima udruge ili trgovačkog društva, kako izvan, tako i unutar sporta. U biti se radi o odgovornosti radi kršenja akata te udruge ili društva, a sankcije su tipa opomene kao blage sankcije do suspenzije ili isključenja kao težih sankcija. Iznimno, uglavnom u profesionalnom sportu sankcija može biti i novčana. Posebnu vrstu stegovne odgovornosti predstavlja suspenzija iz članka 13. Zakona o sportu. Za područje sporta je stegovna odgovornost iznimno važna i značajna, tim prije što omogućava jednostavno i brzo postupanje koje je jako važno za sport po naravi stvari.

c) prekršajna

Prekršajna odgovornost je odgovornost propisana za počinjene prekršaje koji su kao takvi određeni Prekršajnim zakonom ili pak nekim drugim zakonom ili (sa temeljem u nekom zakonu) nekom podzakonskom aktu. U svakom slučaju su prekršaji u odnosu prema kaznenim djelima ono manje značajno, ali i više učinkovito i manje

opterećeno jako formaliziranim kaznenim postupkom. Slično kao što je navedeno za stegovnu odgovornost (kod koje nema sudjelovanja države i državnih tijela) i ona prekršajna je iznimno važna i značajna, tim prije što omogućava jednostavno i brzo postupanje koje je jako važno za sport po naravi stvari.

d) kaznenopravna

Kaznena odgovornost je odgovornost fizičke ili pravne osobe propisana za počinjena kaznena djela koji su kao takva određena Kaznenim zakonom ili nekim drugim zakonom (nikako ne nekim podzakonskim aktom). Značenje kaznene odgovornosti za sport i sportsko pravo je u prvom redu u tome što samo tijela kaznenog progona raspolažu instrumentima nužnim za učinkovito djelovanje.

e) (anti) doping

Želimo jasno ukazati na to da pozitivnopravni okvir (i domaći i strani) očito uvodi pored do sada poznate dvije vrste odgovornosti – one po krivnji ili subjektivne i one bez krivnje ili objektivne, koju možemo nazvati 'doping odgovornošću. Naime, uobičajeno je, kritizirajući pravni okvir ili ga samo opisujući, kazati kako se odgovara bez krivnje ili neovisno o krivnji. Međutim, činjenica je da temeljni hrvatski zakon, zakon koji je *sedes materiae* za štetu i odštetnu odgovornost) propisuje kako se kod objektivne odgovornosti netko može iste osloboditi – viša sila ili *vis maior*, odgovornost treće osobe čiju radnju nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći ni otkloniti. Nakon što smo ovo pitanje u ovom tekstu na neki način „otvorili“, očekujemo da bude istražena u stručnoj i znanstvenoj javnosti (Kačer & Kačer, 2019).

f) građanskopravna

Građanskopravna odgovornost općenito (pa posljedično i u sportu) se obično tretira kao neka vrsta najšire odgovornosti. Ta teza, potpuno sigurno, nije baš najtočnija, ali ona je vjerojatno nastala na jednostavnoj usporedbi sa samo jednom drugom odgovornošću – onom kaznenopravnom, ne baveći se ničim drugim. Pri tome je za sportsko pravo jako bitno da ta „širina“ jamči djelovanje ne samo državi i državnim tijelima nego i zainteresiranim, potencijalno i oštećenim pravnim subjektima koji na taj način stvaraju pravni prostor u svim onim slučajevima (a ima ih mnogo) u kojima kaznene odgovornosti ili nema ili ne taj postupak skopčan sa neprihvatljivim teškoćama, među koje svakako spadaju i troškovi postupka (Kačer & Perkušić, 2005: 1604 – 1739; Radolović, 2005: 914 - 963).

Kako smo već naveli, načelno možemo kao prvo konstatirati da su sve navedene odgovornosti praktično *međosobno neovisne i neunjetovane i ne isključuju* jedna drugu. Naravno, čak i ako je to sve tako po naravi stvari uvijek preostaje mogućnost da zakonodavac (ili druga ovlaštena osoba) odluči drukčije. Mogućnost da zakonodavac propiše ovisnost građanskopravne odgovornosti parničnog suda o pravomoćnoj odluci suda o kaznenoj odgovornosti je iskorištena u članku 12. Zakona o parničnom postupku koji glasi:

„Kad odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugi nadležni organ (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim propisima nije drugačije određeno. Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravni učinak samo u parnici u kojoj je to pitanje riješeno. U parničnom postupku sud je u pogledu postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti učinioca vezan za pravomoćnu presudu kaznenog suda kojom se optuženik oglašava krivim.“

Dodatno, europska sudska praksa je dovela do onoga što se danas naziva *Maresti case*. Radi se o predmetu Maresti protiv Hrvatske (broj zahtjeva 55759/07) u kojem je donesena presuda u korist tužitelja koji je tvrdio da je pravomoćno osuđen u prekršajnom postupku i da mu se za suštinski istu stvar ne smije (osim iznimno, pod jako strogim uvjetima) suditi pred kaznenim sudom.¹⁸ Potpuno je jasno da su svi hrvatski sudovi ovim obvezani i da je do daljnjega nebitno što tko o tome misli. Međutim, treba unatoč tome jasno kazati da je hrvatskom pravosuđu ovim spriječena jedna jako kvalitetna i učinkovita praksa u kojoj se jako brzo okončavao prekršajni postupak, a izrečena prekršajna kazna se uračunavala u onu kasniju kaznenopravnu. Pri tome je jako rašireno mišljenje da je taj *modus operandi* dobro utjecao i na stav javnosti o pravosuđu koji je u bitnom određen nezadovoljstvom sa sporim i neučinkovitim pravosuđem.

Teško je bez posebno istraživanja precizno odrediti je li dobro ovo što vrijedi kao načelo, drugim riječima bi li bilo korisno da ima više iznimki. Ipak, i prije takvog istraživanja smo uvjereni da je utemeljeno već sada tvrditi da nitko (ili barem nitko razuman) neće braniti stav da je potpuno bez učinka bilo koja odluka o odgovornosti ili barem činjenična utvrđenja iz iste.

¹⁸ Cijela presuda se nalazi na www.pravosudje.hr.

4 Zaključak

Vjerujemo da je hrvatsko sportsko pravo, malo po malo, došlo u situaciju u kojoj se više neće baviti temama koje su primjerene počecima, nego će se u pravom smislu koncentrirati na one temeljne ili fundamentalne pravne teme, kao i izlagati kritici one javne stavove koji takvu kritiku zaslužuju, za što u počecima, nažalost, često nema uvjeta. Upravo u svijetlu takvog stava je i ovaj tekst, tekst koji zadire baš u fundamente ili temelje sportskog prava, bilo to na razini svijeta, EU ili (samo) Republike Hrvatske. To naravno ni u kojem slučaju ne znači kako smatramo da je ono što je do sada učinjeno vrlo dobro ili čak i izvrsno. Smatramo kako je učinjeno mnogo velikih propusta, posebno na normativnom planu i to smo već mnogo puta javno govorili i pisali. Prava pravna sramota je ne samo što još nisu doneseni ni podzakonski akti propisani Zakonom o sportu iz 2006. god., nego još i više to što već više godina u nekoj „pričuvi“ čeka gotov nacrt budućeg zakona iz područja sporta, a u međuvremenu se u zakonodavnu proceduru upućuje prijedlozi novela zakona o sportu koje se usvajaju. Naravno, to nije nikakav dokaz za to kakav će biti budući zakon iz područja sporta, ali je više *engo logino ad* nam ovakav *modus operandi* uzrokuje i te kakav razuman strah od lošeg rezultata. SAPIENTI SAT !!!

Potpuno smo sigurni da su prikupljena znanja i iskustva dostatno jamstvo da će razvojna faza koja slijedi biti uspješna i da će se sve više i više mladih i kompetentnih posvećivati sportskom pravu kao svojem opredjeljenju. Ta stručna masa u koju vjerujemo i kojoj se tako nadamo mora uspjeti ako joj oni koji su u poziciji vlasti ne budu, kao što je često bio slučaj do sada, podmetali klipove u radu i poticali nerad. Nasuprot tome, od vlasti se očekuje da jasno sistematizira barem one najvažnije pravne probleme (kao što je npr. moraju li drugi sportovi biti na neki način taoci nogometa, što je sada slučaj, treba li nam „mali zakon od stotinjak članaka ili nešto daleko veće i zahtjevnije, možda čak i zakonik umjesto zakona) a tu svakako spadaju i razne vrste odgovornosti, uključujući i njihov međusobni odnos.

Bilješka

Formalno bi ispravnije bilo navesti u sportskom pravu umjesto u sportu. Međutim, smatramo da ni ovako neće biti nikakvih nejasnoća.

Literatura

- Bačić, A. & Bačić, P. (2010). Stadion i ustavno pravo: treba li sport i sportska prava shvaćati ozbiljno?, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 47(2), str. 237-256.
- Bagić, S. (2018). *Hijerarhija pravnih propisa*, In: Bačić, A., Petar Bačić, P., Bagić, S., Bilić, A., Ceronja, P., Crnić, I., Čizmić, J., Čurković, M., Hrabar, D., Gliha, I., Ivković, M., Kačer, B., Kačer, B., Labar, B., Mateša, Z., Medić, I., Mijatović, N., Mintas Hodak, Lj., Momčinović, H., Pajčić M., Perkušić, A., Perkušić, M., Petrović, S., Pivalica, D., Primorac, D., Primorac, Ž., Proso, M., Smokvina, V., Sokanović, L. & Šegvić, S., *Sportsko pravo* (Split: Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu).
- Kačer, H. & Perkušić, A. (2005). In: Ćesić, Z., Gorenc, V., Kačer, H., Momčinović, H., Pavić, D., Perkušić, A., Pešutić, A., Slakoper, Z., Vidović, A. & Vukmir, B. (2005) *Komentar ZOO* (Zagreb: RRIF plus d.o.o).
- Kačer, H. & Kačer, B. (2019). (*Poneke pravne dvojbe u svezi dopinga*, In: Martinac, M., Vurdelja, M., Labar, B., Pivalica, D., Kačer, B., Kačer, H., Jemendžić, D., Brožičević, V. & Manojlović, Z. (2019) *Doping u vrhunskom sportu* (Zagreb: Hrvatski olimpijski odbor).
- Klarić, P. & Vedriš, M. (2008). *Gradansko pravo* (Zagreb: Narodne novine).
- Perić, B. (1988) *Država i pravni sustav* (Zagreb: Narodne novine).
- Radolović A. In: Radolović, A., Kačer, H. & Slakoper Z. (2005). *Komentar ZOO* (Zagreb: LEGAT d.o.o).
- Stojčević, D. & Romac, A. (1984). *Dicta et regulae iuris, Latinska pravna pravila, izreke i definicije sa prijevodom i objašnjenjem*, 4. dopunjeno izd. (Beograd: Suvremena administracija).

